

Dosarul nr. 2ra-1831/19

Prima instanță: Judecătoria Bălți sediul central (jud. A. Roșca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. N. Chircu, E. Rățoi, G. Liulca)

## DECIZIE

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
Judecătorii

Dumitru Mardari  
Svetlana Filincova  
Sveatoslav Moldovan  
Galina Stratulat  
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor împotriva Irinei Luțișina și Mircea Nichiforeac cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin infracțiune și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Irina Luțișina, reprezentată de avocatul Iurie Chirica și cererea de alăturare la apel înaintată de Mircea Nichiforeac, casată integral hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central și hotărârea suplimentară din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 3 aprilie 2017, Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor au depus cerere de chemare în judecată împotriva Irinei Luțișina și Mircea Nichiforeac cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin infracțiune și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au invocat că prin sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei mun. Bălți, menținută prin decizia din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel Bălți și decizia din 9 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție, Mircea Nichiforeac a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 335 alin. (2), 361 alin. (2) lit. b), d), 196 alin. (4) Cod penal, iar Irina Luțișina a fost recunoscută vinovată în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), d), 196 alin. (4) Cod penal.

Acțiunea civilă a fost lăsată fără examinare urmând ca părțile vătămate să se adreseze în ordine civilă.

Astfel, printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă s-a constatat că Mircea Nichiforeac, activând ca notar privat, împreună cu Irina Luțișina au confecționat ilegal declarațiile, prin care din numele lui Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii a fost împuternicit Nicolai Panicerschii să înstrăineze apartamentul nr. XXXXX din XXXXX, precum și contractul de vânzare-cumpărare nr. 5030, prin care din numele vânzătorului Nicolae Panicerschii i-a vândut pârâtei Irina Luțișina apartamentul menționat.

La o dată nestabilă, pârâtul Mircea Nichiforeac a efectuat rectificare în contractul de vânzare-cumpărare nr. 5030, schimbând numărul blocului locativ din XXXXX în XXXXX, fapt înregistrat ulterior în Registrul bunurilor imobile.

În așa mod, prin acțiuni de vinovăție ale pârâților, dâșii au fost deposedați de XXXXX din XXXXX, fiindu-le cauzat un prejudiciu patrimonial.

Prejudiciul material cauzat și reținut de către instanța de judecată prin sentință irevocabilă este de 469651 de lei, care și necesită a fie încasat în folosul lor.

Au obiectat că prin acțiunile criminale ale pârâților, le-au fost cauzate suferințe psihice legate de deposedarea ilegală de spațiu locativ, dâșii pe parcursul anilor veneau în mun. Bălți și nu puteau înnopta în apartamentul deținut legal, fiind nevoiți să locuiască în hotel, la cunoscuți, toate aceste incomodități au adus suferințe psihice, pe care le apreciază în sumă de 25000 de lei pentru fiecare, iar în total 100000 de lei.

Și-au întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 1398, 1414, 1428 Cod civil, art. 85 alin. (1) CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, încasarea în mod solidar din contul lui Mircea Nichiforeac și Irinei Luțișina în beneficiul lor a sumei de 469651 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 100000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central, a fost admisă acțiunea.

A fost încasat în mod solidar de la Irina Luțișina și Mircea Nichiforeac în beneficiul lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 469651 de lei și prejudiciul moral în sumă de 40000 de lei, câte 10000 de lei pentru fiecare.

Prin hotărârea suplimentară din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central, au fost încasate în mod solidar de la Irina Luțișina și Mircea Nichiforeac în contul statului cheltuielile suportate de instanța de judecată compuse din taxa de stat de care reclamânții au fost scutiți în sumă de 14189,53 de lei.

Prin decizia din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admisă cererea de apel depusă de Irina Luțișina, reprezentată de avocatul Iurie Chirica și cererea de alăturare la apel înaintată de Mircea Nichiforeac, casată integral hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central și hotărârea suplimentară din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind tardivă.

La 17 iulie 2019, prin intermediul Oficiului Poștal, Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, reprezentați de

avocatul Vadim Gligor au declarat recurs împotriva deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii din 23 februarie 2018 a Judecătorei Bălți sediul central și a hotărârii suplimentare din 27 februarie 2018 a Judecătorei Bălți sediul central.

În motivarea recursului au invocat că instanța de apel eronat a interpretat prevederile art. 272 alin. (4) Cod civil, în redacția Legii până la modificările operate prin Legea nr. 133/2018 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, or, în speță termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data pronunțării deciziei din 9 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție, dar nu din 27 noiembrie 2013 când a fost pronunțată decizia Curții de Apel Bălți.

Având în vedere prevederile art. 8, 25, 415 alin. (3) CPP și art. 272 alin. (4) Cod civil, au obiectat că termenul de prescripție în acțiunile privind răspunderea delictuală începe să curgă din data când vinovăția persoanei a fost stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă și anume, la 9 aprilie 2014, când a fost pronunțată decizia Curții Supreme de Justiție în cauza penală, vinovăția Irinei Luțișina și lui Mircea Nichiforeac a fost stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Așadar, dreptul la înaintarea acțiunii privind recuperarea prejudiciului cauzat începe să curgă de la data devenirii definitive și irevocabile a sentinței din 27 noiembrie 2013 a Judecătorei mun. Bălți, or, prin acest act judecătoresc se consideră stabilită vinovăția în săvârșirea infracțiunii.

Prin urmare, au accentuat că au cunoscut definitiv despre paguba săvârșită prin infracțiune și pe cei care răspund de ea la 9 aprilie 2014 când a fost pronunțată decizia Curții Supreme de Justiție și nu la 27 noiembrie 2013 când a fost pronunțată decizia Curții de Apel Bălți, această decizie fiind irevocabilă.

Cu referire la prevederile art. 271 Cod civil (în vigoare până la 1 martie 2019), au menționat că în apel sau în recurs prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului, iar instanța de apel nu s-a pronunțat asupra fondului cauzei, deci în această situație nu putea fi opusă de îndreptățit prescripția.

În concluzie, au evidențiat că obiectul cererii de chemare în judecată a fost repararea prejudiciului material și prejudiciului moral. Legiuitorul nu a stipulat termenul de prescripție pentru repararea prejudiciului moral, or, în acest sens repararea prejudiciului moral este imprescriptibilă, fapt de care instanța de apel nu a ținut cont.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 3 iunie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 228 vol. I), fiind recepționată de reprezentantul recurenților, avocatul Vadim Gligor la 11 iunie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f. d. 231 vol. I).

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 17 iulie 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele dosarului rezultă că Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor înaintând acțiunea în judecată împotriva Irinei Luțișina și Mircea Nichiforeac, au solicitat încasarea în mod solidar a sumei de 469651 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 100000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma infracțiunii.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță, prin hotărârea din 23 februarie 2018, a admis acțiunea, încasând în mod solidar de la Irina Luțișina și Mircea Nichiforeac în beneficiul lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii suma de 469 651 de lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 40 000 de lei, câte 10 000 de lei pentru fiecare, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea suplimentară din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central, au fost încasate în mod solidar de la Irina Luțișina și Mircea Nichiforeac în contul statului cheltuielile suportate de instanța de judecată compuse din taxa de stat de care reclamantii au fost scutiți în sumă de 14189,53 de lei.

Judecând apelul declarat de către Irina Luțișina, reprezentată de avocatul Iurie Chirica și cererea de alăturare la apel înaintată de Mircea Nichiforeac, instanța de apel le-a admis și, casând hotărârea din 23 februarie 2018 și hotărârea suplimentară din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central, a emis o nouă hotărâre prin care a respins acțiunea ca tardivă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii au omis termenul de înaintare în instanța de judecată a acțiunii privind încasarea prejudiciului delictual.

Instanța de apel a stabilit că pretențiile intimaților sunt formulate reieșind din faptul că prin sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei mun. Bălți, procesul penal în privința Irinei Luțișina în baza art. 361 alin. (2) lit. b), d) Cod penal și în privința lui

Mircea Nichiforeac art. 335 alin. (2), 361 alin. (2) lit. b), d), 196 alin. (4) Cod penal, a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală.

La fel, instanța a menționat că prin decizia din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Irina Luțișina, fiind menținută sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei mun. Bălți.

Instanța de apel a ajuns la concluzia că dreptul lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii la înaintarea acțiunii, conform prevederilor art. 272 Cod civil, a apărut la data adoptării deciziei din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel Bălți, or, decizia menționată este susceptibilă de a fi pusă în executare din momentul adoptării.

Ca urmare, instanța de apel a conchis că acțiunea civilă a fost depusă la 3 aprilie 2017 peste termenul general de prescripție prevăzut de art. 272 alin. (4) Cod civil, iar Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii nu au solicitat repunerea în termen a acțiunii conform prevederilor art. 116 CPC.

Instanța de recurs, analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că instanța de apel neîntemeiat a decis respingerea acțiunii înaintată de Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, ca fiind depusă cu omiterea nejustificată a termenului de adresare în instanța de judecată.

În susținerea opiniei enunțate, se vor reține prevederile art. 225 alin. (4) Cod de procedură penală, în vigoare la data emiterii sentinței, potrivit cărora instanța de judecată lasă acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal în cazul adoptării sentinței de încetare a urmăririi penale sau de achitare din motivul lipsei componenței infracțiunii, fapt ce nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile.

Iar, potrivit art. 123 alin. (3) CPC, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

La caz, prin prisma acestei prevederi legale se constată că Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, prin prezenta cerere de chemare în judecată, pretind la încasarea în mod solidar de la Irina Luțișina și Mircea Nichiforeac a sumei de 469651 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 100000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma infracțiunii.

În același timp, instanța de recurs constată că prin sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei Bălți, emisă în cauza penală privind învinuirea lui Mircea Nichiforeac în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 335 alin. (2), 361 alin. (2) lit. b) și d) și 196 alin. (4) Cod penal și Irinei Luțișina în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal, prin care a fost încetat procesul penal în privința acestora în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspunderea penală, a fost lăsată acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal, urmând ca aceasta să fie examinată în ordinea procedurii civile (f. d. 5-11 vol. I).

Prin decizia din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul inculpatei Irina Luțișina și menținută sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei Bălți (f. d. 12-14 vol. I), iar prin decizia din 9 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție, s-a decis asupra inadmisibilității recursului declarat de avocatul Iurie Chirica în numele inculpatei Irina Luțișina împotriva deciziei din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel Bălți, în cauza penală în privința Irinei Luțișina și lui Mircea Nichiforeac, decizia fiind irevocabilă, semnată la 10 aprilie 2014 și pronunțată integral la 30 aprilie 2014 (f. d. 15-17 vol. I).

Astfel, Colegiul reiterează că la baza prezentei cereri de chemare în judecată privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se află sentința din 11 iulie 2013 a Judecătoriei Bălți, prin care a fost încetat procesul penal de învinuire a lui Mircea Nichiforeac și Irinei Luțișina și liberați de răspundere penală în legătură cu intervenirea prescripției de tragere la răspundere penală.

Potrivit prevederilor art. 267 alin. (1) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Iar potrivit art. 272 alin. (1) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune.

În situația descrisă, în coraborare cu normele legale citate supra, este indubitabil că dreptul lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii la intentarea acțiunii cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, a apărut la data de 9 aprilie 2014, data pronunțării deciziei Curții Supreme de Justiție și devenirii irevocabile a sentinței din 11 iulie 2013 a Judecătoriei Bălți.

Or, deși decizia instanței de apel este una definitivă și executorie, art. 445 CPC acordă instanței de recurs inclusiv și dreptul de a casa sau modifica soluția instanțelor ierarhic inferioare de judecată.

Prin urmare, doar un act judecătoresc irevocabil poate fi considerat ca temei de naștere a dreptului persoanei la acțiune.

Drept urmare, constatările respective resping concluzia instanței de apel în rațiunea respingerii acțiunii ca tardive, fiind cert că cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii la 3 aprilie 2017 este în interiorul termenului de prescripție extinctivă.

Distinct de cele relatate, instanța de recurs va reține și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care a fost statuat că părțile trebuie să poată beneficia de dreptul de a introduce o acțiune sau de a introduce un apel/recurs din momentul în care se pot sesiza efectiv cu un act administrativ/hotărâre judecătorească care le impune sarcini sau care le pot aduce atingere drepturilor sau intereselor legitime (cauza *Miragall Escolano și alții vs Spania*, din 25 ianuarie 2000).

Din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel în mod eronat a concluzionat asupra tardivității acțiunii, fără a fi examinate toate circumstanțele și temeiurile importante pentru soluționarea justă a cauzei, Colegiul

civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

Or, eroarea judiciară a instanței de apel nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clara Panicerschii și Anna Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor.

Se casează integral decizia din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Nicolai Panicerschii, Stanislav Panicerschii, Clarei Panicerschii și Annei Panicerschii, reprezentați de avocatul Vadim Gligor împotriva Irinei Luțișina și Mircea Nichiforeac cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin infracțiune și încasarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, pentru judecarea apelului în fond, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Dumitru Mardari

Judecătorii

Svetlana Filincova

Sveatoslav Moldovan

Galina Stratulat

Ala Cobăneanu